

Kultūras ministrija

Latvijas Dizaina stratēģija 2022-2027

Izstrādātājs:
Latvijas Dizaina padome

Apstiprināts:
Latvijas Dizaina padomē 11.05.2022.

Saturs

I.	Dizaina stratēģijas izstrādes process	2
II.	Dizaina stratēģijas vīzija, misija un mērķauditorija	4
III.	DIZAINS SABIEDRĪBĀ.....	5
	1. Sabiedrības labbūtnību veicinoši publiskie pakalpojumi	
	2. Aktīva sabiedrības līdzdalība tai svarīgu dzīves jomu pilnveidošanā	
	3. Droša, vienota un atvērta sabiedrība	
	4. Sabiedrība, kas izprot dizaina nozīmi	
IV.	DIZAINS PUBLISKAJĀ SEKTORĀ	10
	1. Dizains kā galvenā pieeja publiskā sektora inovācijā	
	2. Produktīva komunikācija un koprade	
	3. Cilvēkresursu kompetenču un kapacitātes stiprināšana	
	4. Eksperimentēšanas kultūra	
V.	DIZAINS DIGITĀLAI NĀKOTNEI	14
	1. Digitālās vides prasība, pieejamība un piekļūstamība	
	2. Uzticama, iekļaujoša un droša digitālā vide	
	3. Publiskā sektora pakalpojumu digitalizācija un kvalitāte	
	4. Uzņēmējdarbības digitalizācija	
	5. Kultūras un dabas mantojuma digitalizācija	
VI.	DIZAINS IZGLĪTĪBĀ.....	19
	1. Dizaina izglītības piedāvājuma un satura pilnveide	
	2. Izglītības procesu sasaiste ar dizaina nozari	
	3. Mūžizglītība nākotnes vajadzībām	
	4. Dizaina komponente pētniecībā un inovācijās	
VII.	DIZAINS UZŅĒMĒJDARBĪBĀ.....	24
	1. Uzņēmumu konkurētspējas palielināšana	
	2. Cilvēkcentrētu un inovatīvu produktu un pakalpojumu radīšana	
	3. Pāreja uz aprites un ekoeфекtīvu ekonomiku	
VIII.	DIZAINS VIDĒ.....	31
	1. Aprīfīgs dizains vides ilgtspējai	
	2. Ilgtspējīga un pieejama pilsētvide	
	o Iekļaujoša publiskā telpa	
	o Mājoklis ikvienam	
	o Ilgtspējīga mobilitāte	
	3. Daudzveidīga ainava	
IX.	DIZAINS DIZAINERIEM.....	37
	1. Zinoša, stipra un saliedēta dizaina kopiena	
	2. Attīstīta dizaina pētniecība	
	3. Dalība starptautiskajā tīklojumā	

Dizaina stratēģijas izstrādes process

Dizaina stratēģiju izstrādāja Latvijas Dizaina padome 2021.–2022. gadā, un darbs pie tās aizsākās 2020. gada martā, laikā, kad pasaule tikko sāka apjaust Covid-19 pandēmijas apmērus. Vienlaikus saasinājās arī klimata pārmaiņu radītās problēmas — zinātnieki brīdināja par planētas pārkaršanu, un vairākās pasaules valstīs plosījās postoši ugunsgrēki un plūdi. Daudzviet, arī Latvijā saasinājās sabiedrības polarizācija un savstarpējas uzticības krīze. Krievijas iebrukums un karadarbība Ukrainā ir mainījusi sabiedrības izpratni, viedokļus un attieksmes dažādās sabiedrības grupās saistībā ar ārējiem apdraudējumiem, un nacionālās drošības jautājumi ir kļuvuši par valsts prioritāti. Likumsakarīgi, ka arī Latvijas Dizaina padomes diskusijās šie izaicinājumi bija klātesoši, ikreiz vedot pie jautājuma – kā dizains var palīdzēt?

Paturot prātā šos izaicinājumus, izvirzījām vairākus pamatprincipus, ko ievērojām darbā ar tematiskajām sadaļām. Starp tiem bija: aktīva sabiedrības iesaiste un līdzdalība, ekocentrisks, nevis antropocentrisks pasaules skatījums, starpdisciplināra koprade, digitāla transformācija, pāreja uz aprites ekonomiku, empātijas veicināšana un komunikācijas uzlabošana.

Tā kā koprade ir viens no stratēģijā iestrādātajiem mūsdienīga dizaina, publiskās pārvaldes un sabiedrības iesaistes principiem, arī pati stratēģija tapa dažādu speciālistu kopīgā darbā, veidojot saiknes ar visām tautsaimniecības nozarēm, kas tieši vai pastarpināti saistītas ar dizainu.

Darbs tika organizēts vairākās grupās, katrai no tām strādājot pie citas dokumenta sadaļas. Dizaina stratēģijas izstrādē iesaistījās: Barbara Ābele, Inese Baranovska, Angelīna Bekasova, Zane Biteniece, Aleksandrs Mārtiņš Blūms, Jānis Brants, Inese Brokāne–Zarāne, Dita Danosa, Līga Efeja – Lībiete, Ingūna Elere, Barbara Freiberga, Laura Dimitrijeva, Ilze Kupča, Līga Lētiņa, Toms Mūrnieks, Evelīna Ozola, Inita Pauloviča, Dzintra Purviņa, Indra Purs, Maija Rozenfelde un Lilita Sparāne.

Pirmais solis bija izvērtēt spēkā esošās Dizaina stratēģijas 2017.–2020. gadam ietekmi, apzināt jau padarītos un vēl turpināmos darbus. Latvijas Dizaina padome arī iepazinās ar citu Eiropas valstu dizaina stratēģijām, Eiropas dizaina asociāciju apvienības BEDA vadlīnijām dizaina politikas veidošanai, ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem un citiem rekomendējošiem un regulējošiem dokumentiem, lai veidotu Dizaina stratēģiju atbilstoši mūsdienu labākajai praksei.

Pēc Dizaina stratēģijas pirmās redakcijas izveides, no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada martam Latvijas Dizaina centrs organizēja sarunu ciklu — dokumenta

pamatnostādņu apspriešanu ar dažādu nozaru speciālistiem — ieinteresēto institūciju pārstāvjiem un neatkarīgiem ekspertiem. Sarunās piedalījās pārstāvji no Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Labklājības ministrijas, Satiksmes ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas, Rīgas domes, Latvijas Ainavu arhitektu asociācijas, Latvijas Mākslas akadēmijas un citām institūcijām un organizācijām.

Dizaina stratēģijas apspriešanā piedalījās: Ivars Austers, Līga Āboliņa, Dagnija Andersone, Edmunds Beļskis, Liene Briede, Austrā Celmiņa-Ķeirāne, Edmunds Cepurītis, Martins Fosleitners (*Martin Foessleitner*), Aija Freimane, Āris Dzērvāns, Helēna Gūtmane, Ieva Kalēja, Kaspars Kauliņš, Viola Korpa, Gunta Līdaka, Inese Lūsēna-Ezera, Mārcis Miķelsons-Germs, Lauma Muižniece, Annija Novikova, Ilze Oša, Alda Ozola, Sigita Rozentāle, Guntars Ruskuls, Ilze Saleniece, Guntars Sticers, Guntis Stirna, Jeļena Šaicāne, Andris Teikmanis, Nauris Puntulis, Uldis Zariņš, Edgars Zvirgzdiņš un daudzi citi. Pēc speciālistu ieteikumu saņemšanas, tie tika iestrādāti Dizaina stratēģijā, un dokumentu vēlreiz caurskatīja un apsprieda padomes darba grupas, papildinot un rediģējot tā tekstu. Visbeidzot 2022. gada janvārī Dizaina stratēģija tika nodota izvērtēšanai dizaina nozares profesionāļiem.

Dizaina stratēģiju rediģēja Latvijas Dizaina padomes priekšsēdētāja Evelīna Ozola.

Latvijas Dizaina stratēģiju 2021.–2027.gadam padomes eksperti prezentēja kultūras ministram Naurim Puntulim 2022.gada 13.aprīļa Latvijas Dizaina padomes sēdē, savukārt 2022.gada 11.maijā padomes sēdē tā tika apstiprināta.

Dizaina stratēģijas vīzija, misija un mērķauditorija

Latvijas Dizaina nozares stratēģija ir nozares attīstības redzējums 2022.-2027.gadam, kas padziļināti attīsta Kultūrpolitikas pamatnostādņēs 2022.-2027.gadam "Kultūrvalsts" definētās prioritātes un rīcības virzienus.

Ilgtērmiņa vīzija

Latvijā tiek pilnvērtīgi izmantotas dizaina daudzveidīgās iespējas un inovāciju potenciāls, lietojot to kā paņēmienu kopumu tautsaimniecības izaugsmes, indivīdu un sabiedrības labbūtības un vides ilgtspējas sekmēšanai, kā arī nacionālās identitātes un valsts tēla veidošanai.

Mērķis

Dizains tiek izmantots kā stratēģisks rīks laikmeta izaicinājumu risināšanai Latvijā.

Mērķauditorija

Dizaina stratēģijas mērķauditorija ir dažādu ar dizainu saistītu nozaru politikas veidotāji, publisko pakalpojumu sniedzēji, sabiedriskās organizācijas, izglītības iestādes, uzņēmumi un profesionāļi.

(Detalizēta stratēģijas mērķauditorija tiks definēta – stratēģijas rīcības plānā).

DIZAINS SABIEDRĪBĀ

---

1. Sabiedrības labbūtnību veicinoši publiskie pakalpojumi

1.1. Iedzīvotājiem jāsaņem kvalitatīvi, pieejami, iekļaujoši un saprotami publiskie pakalpojumi. Labi dizainēts pakalpojums veicina pakalpojuma saņēmēja iesaisti savas labbūtnības nodrošināšanā, sociālās un ekonomiskās aktivitātēs, kā arī efektīvi izmanto resursus.

- Veidot publiskos pakalpojumus tā, lai tie būtu pieejami un saprotami ikvienam, it īpaši senioriem un cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.
- Dizainēt mazākumtautību, diasporas un mazaizsargāto sabiedrības grupu integrācijas formas atbilstoši to izglītības līmenim, sociālekonomiskajam stāvoklim, vecumam, dzimumam, dzīves vietai, latviešu valodas zināšanām un citiem būtiskiem aspektiem.
- Veidot vienotu digitālo arhitektūru un saskarni valsts sniegtajiem publiskajiem pakalpojumiem.

1.2. Publisko pakalpojumu veidošanā un uzlabošanā jāiesaista to lietotāji, noskaidrojot mērķus, testējot risinājumus un gūstot atgriezenisko saiti. Publisko pakalpojumu veidošanā jāizvairās no fragmentārisma un jāizvērtē cēloņsakarības, jāveicina jaunrade un inovācijas, kā arī to izstrādei jāatvēl objektīvi nepieciešamais laiks.

- Izstrādājot pakalpojumus, modelēt dzimumu un vecumu līdztiesības dažādos aspektus un situācijas (darba vide, sadzīve, politika u.c.).
- Iekļaut dizaina aspektus publisko iepirkumu vērtēšanas kritērijos, lai nodrošinātu lietotājiem piemērotākus un pakalpojuma sniedzējiem ilgtermiņā izdevīgākus risinājumus.

1.3. Pārdomāti izmantot publisko un privāto partnerību, lai veicinātu ātrāku un jāpildnāku publisko pakalpojumu nodrošināšanu visā Latvijas teritorijā.

2. Aktīva sabiedrības līdzdalība tai svarīgu dzīves jomu pilnveidošanā

2.1. Pilsoniskās līdzdalības, koprades un demokrātijas veicināšana, izmantojot dizaina metodes un digitālās tehnoloģijas. Sabiedrībā jāsekmē pašiniciatīva, lai tā ierosinātu un īstenotu dažādu formātu aktivitātes sev svarīgu dzīves jomu pilnveidošanā.

- Izstrādāt rīkus, procesus un platformas efektīvai sabiedrības iesaistei, līdzdalībai un kopradei. Pilsoniskai līdzdalībai jābūt ikvienam pieejamai, saprotamai un iekļaujošai.
- Palīdzēt publiskajai pārvaldei izvēlēties katram gadījumam piemērotāko sabiedrības iesaistes metodi (aptaujas, intervijas, darba grupas, hakatoni, balsošana, koprades darbnīcas, mediju iesaiste u.c.).
- Palīdzēt iedzīvotājiem izvēlēties katram gadījumam piemērotāko pilsoniskās līdzdalības metodi (sabiedriskā apspriešana, parakstu vākšana, piketi, koprades darbnīcas, hakatoni, mediju iesaiste, zibakcijas u.c.)

2.2. Sabiedrībai un indivīdiem jāapzinās gan savas tiesības uz labu dizainu dažādās labbūtnību nodrošinošās jomās, gan pienākumi pret citiem sabiedrības locekļiem, apkārtējo vidi, demokrātisku valsts iekārtu, tautsaimniecību, veselību un drošību.

- Veicināt izpratni sabiedrībā par saistību starp apzinīgu nodokļu maksāšanu un labi dizainētu publisko pakalpojumu saņemšanu.

2.3. Veicināt iedzīvotāju līdzdalību zinātniskā izpētē, vides saglabāšanā, pilsētplānošanā, vēstures izpētē un citās sabiedriskās zinātnes (angļu val. — *citizen science*) jomās.

3. Droša, vienota un atvērta sabiedrība

3.1. Uzlabot drošību un tās prasības sabiedrības pastāvēšanai izšķirošās jomās (personīgā un mājokļa drošība, epidemioloģiskā drošība, drošība publiskajā un privātajā digitālajā telpā, *force majeure* u.c.). Izglītēt sabiedrību par risku novēršanu un pareizu rīcību ārkārtas situācijās.

- Radīt precīzu un nepārprotamu vizuālu, audiālu un taktilu informāciju sabiedrības un indivīda drošībai būtiskās jomās.

3.2. Veidot drošu, ērtu un iekļaujošu vidi un psiholoģisko klimatu darba vietās, izglītības iestādēs, veselības un sociālās aprūpes iestādēs, mājsaimniecībās.

3.3. Mazināt sabiedrības toleranci pret emocionālu un fizisku vardarbību. Radīt komunikācijas kanālus un formas, lai veicinātu tās iesaisti ziņošanā par noziegumiem un to atklāšanā.

3.4. Uzlabot informācijas publisko pieejamību ar drošību saistītās jomās (gaisa un ūdens kvalitāte, epidemioloģiskā situācija, dabas katastrofu riski u.c.). Informatīvajai telpai jābūt drošai, iekļaujošai un saprotamai.

- Veidot skaidri saprotamu navigācijas un informācijas dizainu, kas palīdz orientēties pilsētvidē, ainavā, publiskās ēkās un digitālā telpā.
- Dažādām mērķauditorijām paredzētā informācija un komunikācijas formas jādzainē atbilstoši mērķauditorijas informācijas lietošanas un ieguves kanāliem.

3.5. Veicināt iedzīvotāju savstarpējo uzticēšanos un iecietību, demokrātisku vērtību saglabāšanu, piederības sajūtu sabiedrībai un valstij. Ierobežot polarizāciju un radikalizāciju.

- Saziņā ar sabiedrību izmantot nevis formālas, bet gan draudzīgas un vienkāršas valodas konstrukcijas un vizuālo informāciju.

4. Sabiedrība, kas izprot dizaina nozīmi

4.1. Veicināt dizaina prātību ar mērķi veidot pieprasījumu pēc laba dizaina – informēt un izglītēt sabiedrību par dizaina nozīmi, ikviena tiesībām uz dizainu un dizaina kvalitātes kritērijiem.

- Integrēt dizaina aspektu apguvi visu līmeņu izglītības programmās atbilstoši izglītojamo vecumam, uztveres īpatnībām, vajadzībām un citiem faktoriem.
- Skaidrot dizaina procesu, tajā ieguldāmo laiku, zināšanas un citus resursus kontekstā ar ieguvumiem, ko sniedz labs dizains. Veidot profesijas prestižu.
- Izmantot daudzveidīgus komunikācijas veidus – plašsaziņas līdzekļus, izstādes, lekcijas, darbnīcas, ekskursijas u.c.
- Publiskajam sektoram jārāda priekšzīme laba dizaina izmantošanā, tostarp iekļaujot dizaina aspektus publisko iepirkumu vērtēšanas kritērijos un iesaistot lietotājus risinājumu izstrādē.
  - Izstrādāt dizaina pasūtījuma vadlīnijas – rekomendācijas labai konkursu un publisko iepirkumu praksei.
- Dizaina ietekmes mērīšanas metodoloģijas izstrāde, izmantojot citu valstu pieredzi. Regulāra pētījumu īstenošana un iegūto datu publiska pieejamība dizaina ekonomiskās atdeves pamatošanai.
  - Dānijas Dizaina centra, Apvienotās Karalistes Dizaina padomes vai citu organizāciju izstrādāto dizaina ietekmes mērīšanas metodoloģiju pielāgošana izmantošanai Latvijā (līdz 2025. gada beigām).

4.2. Mazināt ekonomisko un sociālo nevienlīdzību, veicinot plaši pieejama un kvalitatīva dizaina radīšanu.

4.3. Dizaineriem par darbu jāsaņem godīga atlīdzība, un dizaina risinājumu izstrādei jāatvēr atbilstošs laiks.

4.4. Veicināt dizaina kritikas attīstību, veidojot atbilstošas izglītības programmas un stimulējot medijus atspoguļot dizaina procesus sabiedrībai saistošos un saprotamos veidos.

Rīcības virzienu īstenošanā iesaistītās puses

- Valsts kanceleja, Ministru kabinets.
- Kultūras ministrija, Labklājības ministrija, Veselības ministrija, Finanšu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Iekšlietu ministrija, Aizsardzības ministrija un to padotības iestādes.
- Publisko pakalpojumu sniedzēji – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Nodarbinātības valsts aģentūra, Sociālās integrācijas valsts aģentūra, Valsts ieņēmumu dienests, Uzņēmumu reģistrs, “Latvenergo”, Latvijas Pasts, Latvijas dzelzceļš, lidosta “Rīga” un citi.
- Par drošību atbildīgās institūcijas – Valsts policija, pašvaldības policija, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, Civilās aizsardzības sistēmas darbības koordinēšanas nodaļa, Būvniecības valsts kontroles birojs, Slimību kontroles un profilakses centrs un citi.
- Pašvaldības un to padotības iestādes.
- Publiski nodibinājumi – Sabiedrības Integrācijas fonds, Valsts Kultūrkapitāla fonds un citi.
- Sociālās rehabilitācijas institūcijas, piemēram, krīzes centri.
- Nevalstiskās organizācijas un to apvienības, piemēram, Latvijas Pilsoniskā alianse, Rīgas apkaimju alianse un citas.
- Sabiedriskie un privātie mediji.
- Izglītības iestādes un neformālās izglītības iniciatīvas.
- Dizaina nozares organizācijas – LDS, LDC, FOLD, SEG *Riga Chapter*, UX/UI *Riga Meetup* kopiena.
- Reklāmas, komunikācijas un dizaina nozares profesionāļi.

DIZAINS PUBLISKAJĀ SEKTORĀ

1. Dizains kā galvenā pieeja publiskā sektora inovācijā

Dizains publiskajā sektorā izmantojams 3 līmeņos:

1.1. Stratēģiskais dizains, kura īstenošanu var veikt gan vadītāja līmeņa dizainers, gan citas jomas eksperts, īstenojot dizaina pārvaldību augstākajā līmenī. Tas paredz dizaina sistēmu un metožu ieviešanu un izmantošanu, vērtību definēšanu un iedzīvināšanu, darbinieku apmācību dizaina domāšanā. Mērķu sasniegšana tiek nodrošināta, īstenojot dizaina domāšanu un pārvaldību, panākot, ka dizains tiek integrēts visos valsts pārvaldes līmeņos.

- Dizaina klātbūtnes vai neesamības noteikšana un izvērtēšana visā publiskajā pārvaldē.
- Publiskās pārvaldes dizaina sistēmu un metožu ieviešanas plāna izstrāde, tā iekļaušana dažāda līmeņa plānošanas dokumentos.
- Dizains kā kultūras un domāšanas maiņas katalizators publiskajā pārvaldē:
  - kopīgas valsts pārvaldes vērtību sistēmas izveide un nostiprināšana,
  - dizains kā galvenā pieeja publiskā sektora inovācijā,
  - cilvēkresursu kompetenču un kapacitātes stiprināšana,
  - eksperimentēšanas kultūras attīstīšana.

1.2. Taktiskais dizains, kura īstenošanu veic vadītāja līmeņa dizainers, nodrošinot dizaina procesu pārraudzību, dizaina komandas vadību, starpdisciplināru sadarbību ar citām komandām un citu jomu pārstāvjiem. Mērķu sasniegšana tiek nodrošināta pārresoru sadarbības, starpdisciplināru komandu un dizaina sistēmu līmenī.

- Digitālu produktu, pakalpojumu un komunikācijas dizaina pārvaldība starpdisciplinārās komandās un pārresoru sadarbība (t.sk. Valsts kancelejas Inovācijas laboratorijas attīstība).
- Vienota digitālu produktu, pakalpojumu un komunikācijas dizaina sistēmas izstrāde un ieviešana pārresoru līmenī.

1.3. Operacionālais dizains, kura īstenošanu veic dizaineri. Operacionālais dizains nozīmē praktisku dizaina procesa īstenošanu, veicot lietotāju izpēti, prototipēšanu, testēšanu, lietotāju pieredzes (UX), lietotāju saskarnes (UI) veidošanu, pakalpojumu, grafikas un citu veidu dizainu. Mērķu sasniegšana tiek nodrošināta iestāžu, departamentu un komandu līmenī, produktu un pakalpojumu līmenī, sasniedzot īstermiņa mērķus un nodrošinot operatīvās vajadzības.

- Pakalpojumu, digitālo produktu un komunikācijas dizaina sistēmu izmantošana operatīvām vajadzībām, to tālāka attīstība.

2. Produktīva komunikācija un koprade

2.1. Pilnveidot publiskā sektora komunikāciju – gan iekšēji, gan ar sabiedrību.

- Efektīvāk komunicēt par to, kādi resursi jau ir valsts pārvaldes rīcībā un kā tos var izmantot (piemēram, par radītajām vadlīnijām pakalpojumu pārveidei vai inovatīvai administratīvā sloga mazināšanai).
- Dažādu mācīšanās un zināšanu kopienu izveide valsts pārvaldē.
- Saziņā ar sabiedrību izmantot nevis formālas, bet gan draudzīgas un vienkāršas valodas konstrukcijas un vizuālo informāciju.

2.2. Veidot iesaistošas un efektīvas publiskā sektora un sabiedrības līdzdalības un koprades formas, izmantojot dizaina metodes un digitālās tehnoloģijas.

- Veidot un izmantot rīkus efektīvai sabiedrības iesaistei, līdzdalībai un kopradei, kā arī jēgpilnas atgriezeniskās saites iegūšanai.

2.3. Mērķtiecīgi izmantot dizainu, lai veidotu pozitīvu valsts pārvaldes tēlu un reputāciju.

- Vienotas komunikācijas dizaina sistēmas izstrāde un ieviešana pārresoru līmenī.

3. Cilvēkresursu kompetenču un kapacitātes stiprināšana

3.1. Valsts pārvaldei un pašvaldībām būtiski jāpaaugstina inovētspēja un dizaina kapacitāte.

- Izveidot dizaineru amatus publiskā sektora iestādēs, lai nodrošinātu operacionālā dizaina sekmīgu darbību.
- Ar procesu dizaina palīdzību samazināt administratīvo slogu valsts un pašvaldību iestādēs.

3.2. Izglītot publiskajā sektorā nodarbinātos par dizaina nozīmi, dizaina kvalitātes kritērijiem, inovāciju, pārmaiņu vadību un citām aktuālām prasmēm.

- Turpināt pilnveidot Valsts administrācijas skolu kā galveno publiskajā sektorā nodarbināto mācību un attīstības centru.
- Attīstīt Valsts kancelejas Inovācijas laboratoriju (iepriekš saukta par #GovLabLatvia) kā būtisku publiskā sektora inovācijas katalizatoru un iekšējo atbalstu.
- Attīstīt visu līmeņu publiskā sektora vadītāju kompetences, lai nodrošinātu stratēģiskā un operacionālā dizaina sekmīgu darbību.
  - Līdz 2024. gadam apmācīti 30% no valsts tiešajā pārvaldē nodarbinātajiem par tādām tēmām kā dizaina domāšana, datu analītika, tehnoloģiju izmantošana, inovācijas prasmes utt. (Publiskajā pārvaldē nodarbināto mācīšanās un attīstības plāns 2021.–2027. gadam).

4. Eksperimentēšanas kultūra

4.1. Iedzīvināt eksperimentēšanas kultūru, lai publiskais sektors varētu radīt inovatīvus risinājumus.

- Izstrādāt institucionalizētu eksperimentēšanas ietvaru, kas pieļauj iespēju kļūdīties un mācīties no kļūdām. Savstarpēji dalīties ar eksperimentēšanas ceļā gūtajiem risinājumiem un mācībām.
- Izmantot radošu sacensību, lai rastu labākos risinājumus problēmām.

- Veicināt tādu darba kultūru, kurā tiek novērtēta atvērtība un zinātkāre un kas vērsta uz sadarbību, eksperimentēšanu un rīcību.

Rīcības virzienu īstenošanā iesaistītās puses

- Valsts kanceleja, Ministru kabinets.
  - Ministrijas un to padotības iestādes.
  - Publisko pakalpojumu sniedzēji – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Nodarbinātības valsts aģentūra, Sociālās integrācijas valsts aģentūra, Valsts ieņēmumu dienests, Uzņēmumu reģistrs, “Latvenergo”, Latvijas Pasts, Latvijas dzelzceļš, lidosta “Rīga” un citi.
  - Pašvaldības un to padotības iestādes.
  - IT, komunikācijas un dizaina nozares profesionāļi.
-

DIZAINS DIGITĀLAI NĀKOTNEI

---

1. Digitālās vides prasība, pieejamība un piekļūstamība

Veicināt digitālās vides prasību, pieejamību un piekļūstamību, īpašu uzmanību pievēršot sieviešu un bērnu, senioru un cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem vajadzībām.

- 1.1. **Integrēt digitālo prasmju apguvi visu līmeņu izglītības programmās** atbilstoši izglītojamo vecumam, uztveres īpatnībām, vajadzībām un citiem faktoriem. Izmantot dažādus digitālo prasmju apguves kanālus, tajā skaitā bibliotēku tīklu, valstisko un nevalstisko organizāciju iniciētas programmas, digitālo aģentu darbu u.c.
- 1.2. **Atbalstīt sievietes digitālo prasmju apguvē**, lai samazinātu speciālistu trūkumu un uzlabotu dzimumu līdzsvaru IKT nozarē, veicinātu sieviešu konkurētspēju darba tirgū.
- 1.3. **Modernizēt un pielāgot esošos digitālos pakalpojumus dažādu lietotāju grupu uztveres īpatnībām un izmantotajām ierīcēm**, īpašu uzmanību pievēršot senioru, bērnu un cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem vajadzībām.
- 1.4. **Izstrādāt ērti lietojamus un saprotamus pakalpojumus un digitālu saturu**, izmantojot jauno tehnoloģiju iespējas, mūsdienīgas dizaina un programmatūras izstrādes metodes un lietotāju iesaisti risinājumu izstrādē un pilnveidē (piemēram, cilvēkcentrēts dizains, *Agile* metode u.c.).
- 1.5. **Padarīt publiski pieejamas koplietojamas digitālas tehnoloģijas un piedāvāt atbalstu to lietošanā**, attīstot interešu izglītības programmas, moderno tehnoloģiju jaunrades centrus un bibliotēku tīklu (piemērs – Helsinku bibliotēka *Oodi*).

2. Uzticama, iekļaujoša un droša digitālā vide

Digitālajai videi, tāpat kā fiziskajai videi, jābūt uzticamai, iekļaujošai un drošai. Tajā jānodrošina privātuma aizsardzība, jāaizsargā sabiedrība pret viltus ziņām, krāpšanu un iebiedēšanu, jāveicina pozitīva domapmaiņas kultūra.

- 2.1. **Izveidot digitālā rezidenta komplektu – aprīkot ikvienu Latvijas iedzīvotāju un e-rezidentu** ar nepieciešamajiem identifikācijas rīkiem digitālu pakalpojumu saņemšanai. Izveidot bērnu vajadzībām atbilstošu e-identitātes apliecināšanas rīku.
- 2.2. **Informēt un izglītēt sabiedrību par drošību internetā** un nodrošināt vienkāršas iespējas ziņot par pamanītajiem pārkāpumiem. Pilnveidot likumdošanu digitālā vidē izdarītu noziegumu jomā.
- 2.3. **Pilnveidot personas datu aizsardzības risinājumus**, vecāku kontroles un vecuma pārbaudes sistēmas digitālā vidē.
- 2.4. **Stimulēt konstruktīvas diskusiju un komentāru kultūras veidošanos digitālajā vidē**, izmantojot dizaina paņēmienus.

3. Publiskā sektora pakalpojumu digitalizācija un pieejamība

Publiskajam sektoram jāklūst aizvien digitālākam. Jāpilnveido esošo digitālo pakalpojumu kvalitāte un jāturpina digitalizēt pakalpojumus, kas attālināti vēl nav pieejami. Vienlaikus jānodrošina pakalpojumu pieejamība arī tiem, kuru digitālās prasmes un iespējas ir ierobežotas/nav.

- 3.1. **Izglītēt publiskajā sektorā strādājošos** par valsts pārvaldē izstrādātajām un izmantojamajām platformām, digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem, drošības ievērošanu elektroniskajā vidē, klientu apkalpošanas prasmēs, kritiskajā domāšanā u.c.

- 3.2. Izmantot digitālo tehnoloģiju potenciālu**, lai veicinātu sabiedrības iesaisti valsts pārvaldē. Veidot jaunus un pilnveidot esošos rīkus sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai.
- 3.3.** Izstrādāt vienotu valsts pakalpojumu pilnveides stratēģisko plānu. Izveidot publisko pakalpojumu attīstības koordinācijas un kompetenču centru, kas horizontāli nodrošinātu pakalpojumu auditu un pilnveides procesus.
- 3.4. Veidot vienotu digitālo arhitektūru un saskarsmi** valsts sniegtajiem publiskajiem pakalpojumiem.
- 3.5. Ievērojami palielināt dizaineru un IKT speciālistu nodarbinātību publiskajā sektorā**, lai veicinātu kvalitatīvu digitālu risinājumu pasūtījumu veidošanu, kā arī kompetentu un ieinteresētu darbu izpildes un ieviešanas uzraudzību.

4. Uzņēmējdarbības digitalizācija

Jāveicina uzņēmējdarbības digitalizācija, lai uzlabotu Latvijas produktivitāti, starptautisko konkurētspēju un internacionalizāciju. Valsts digitālajai infrastruktūrai jāatbalsta privātā sektora digitālo transformāciju.

- 4.1. Augstākā un vidējā līmeņa uzņēmumu vadītāju izglītošana** par digitālās transformācijas ieguvumiem, izpratnes veidošana par iespējam digitalizēt uzņēmējdarbības procesus un ieguvumiem no tā.
- 4.2. Atbalsta instrumentu ieviešana un pilnveidošana uzņēmējdarbības digitalizācijai** – tīmekļvietņu, tiešsaistes veikalu, digitālu produktu un pakalpojumu izveidei un pilnveidei.

4.3. Ar atbalsta rīkiem motivēt privāto sektoru investēt darbinieku izglīībā, nodrošinot tiem digitālo prasmju paaugstināšanas apmācības un pārkvalifikāciju darbam ar jaunajām tehnoloģijām.

4.4. Padarīt valsts digitālo infrastruktūru pieejamu uzņēmējdarbības digitalizācijai un inovācijām (piemēram, pakalpojumu platformas atvēršana komercietojumu izvietojšanai un attīstībai, nacionālo mašintulkošanas un digitālo asistentu platformu komerciāla izmantošana, ģeotelpisko datu pieejamība u.c.)

4.5. Pilnībā digitalizēt ekonomikas atslēgas procesus, mērķtiecīgi nosakot "digitāls pēc noklusējuma" un "tikai digitāls" pieeju (piemēram, nodokļu administrēšanu, rēķinu, pavadzīmju, čeku sagatavošanu, t.sk. pārrobežu režīmā).

5. Kultūras un dabas mantojuma digitalizācija

Attīstīt kultūras un dabas mantojuma digitalizāciju un veidot publiski pieejamas digitālās kolekcijas. Veidot jaunu, augstvērtīgu kultūras saturu digitālajā vidē.

5.1. Attīstīt digitālā kultūras un dabas mantojuma resursu daudzveidību, iekļaujot tajā ar mūsdienu tehnoloģijām digitalizēto mantojumu (piemēram, 3D modeļus, skenējuma punktu mākoņus u.c.).

5.2. Izveidot tādu digitālo kultūras mantojuma platformu un datu ekosistēmu, kas nodrošina modernu pētniecības metožu izmantošanu, satura izmantošanu izglītības procesos un uzņēmējdarbībā (piemēram, virtuālās un paplašinātās realitātes produktos).

5.3. Modernizēt un pielāgot dažādām mērķgrupām risinājumus un pakalpojumus, kas veicina kultūras un dabas mantojuma satura lietošanu jauniešu vidū un nodrošina piekļuvi cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.

5.4. Stimulēt kultūras jaunradi digitālā vidē, attīstīt jaunus mākslinieciskās izpausmes formātus un pieredzējuma veidus.

- Turpināt atbalstīt kultūras projektus digitālajā vidē ar VKKF mērķprogrammām un regulārajiem projektu konkursiem (nepārtraukti līdz 2027. gadam).

Rīcības virzienu īstenošanā iesaistītās puses

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Satiksmes ministrija, Kultūras ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija.
  - Bibliotēkas, muzeji.
  - IT nozares profesionāļi.
  - Dizaina profesionāļi.
  - cert.lv
  - UX/UI Riga Meetup kopiena.
-

DIZAINS IZGLĪTĪBĀ

---

1. Dizaina izglītības piedāvājuma un satura pilnveide

1.1. Visos dizaina izglītības līmeņos jānodrošina kvalitatīvs, tradīcijās un pētniecībā balstīts saturs atbilstoši nozares vajadzībām un nākotnes izaicinājumiem.

- Esošo vidējo profesionālo, profesionālo un akadēmisko augstākās izglītības programmu aktualizēšana, lai nodrošinātu:
  - kvalitāti un tiekšanos uz izcilību,
  - mācību satura pēctecību,
  - jaunu tehnoloģiju, digitālu rīku apguvi,
  - mācību satura saistību ar vides, klimata krīzes un ilgtspējas jautājumiem,
  - mācību procesa rezultātu atbilstību nozares attīstības un darba tirgus prasībām.
- Starpdisciplināru, starptautiski konkurētspējīgu dizaina izglītības programmu izveide, veicinot augstskolu savstarpējo sadarbību.
- Profesionālās izglītības kompetences centru (PIKC) kā inovāciju centru attīstīšana, veicinot specializāciju, sadarbības un partnerības, it īpaši reģionos.

1.2. Izvērtēt un pilnveidot dizaina izglītības programmas atbilstoši aktuālajai situācijai nozarē. Veidot jaunas, tai skaitā starpdisciplināras izglītības programmas sasaistē ar nozares attīstības un darba tirgus vajadzībām.

- Jaunu profesiju standartu izstrāde atbilstoši nozares attīstības un darba tirgus prasībām.

1.3. Ieviest modulārās dizaina izglītības programmas vidējā izglītībā.

- Modulāro programmu īstenošanai atbilstošu resursu un infrastruktūras nodrošināšana mācību iestādēs, mācību prakses iespēju nodrošināšana.
  - Modulāro dizaina izglītības programmu ieviešana (līdz 2025. gadam), izvērtēšana, aktualizēšana. Atgriezeniskās saites iegūšana par modulārajām izglītības programmām (nepārtraukti līdz 2027. gadam).

1.4. Dizaina izglītības iestādēs jāveido universālā dizaina principiem atbilstoša, lietotājiem draudzīga un pievilcīga vide, jo tai ir izglītojoša un motivējoša loma.

- Dizaina auditu veikšana skolās – ar mērķi veidot kvalitatīvu mācību vidi.

2. Izglītības procesu sasaiste ar dizaina nozari

2.1. Veidot efektīvu sadarbību starp dizaina nozari, izglītības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām un publisko pārvaldi, paplašinot nozaru iesaisti.

- Institūciju atbildību un funkciju pārskatīšana ar mērķi izveidot labas sadarbības modeli, risinot ar dizaina izglītību saistītus jautājumus.
- Profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas prasību izstrāde atbilstoši darba tirgus prasībām.
- Dizaina un mākslas apakšpadomes izveide pie Kultūras ministrijas Kultūrizglītības padomes.
  - Latvijas Kultūrizglītības padomes darbība, nozares sasaiste ar izglītības sektoru (nepārtraukti līdz 2027. gadam).
  - Latvijas Dizaina padomes darbība (nepārtraukti līdz 2027. gadam).

2.2. Pilnveidot mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektorā iekļauto profesiju karti.

- Dizaina nozares kartēšana un vajadzību definēšana, īstenojot sistēmisku pieeju dizaina izglītības un darba tirgus sasaistei.
  - Mākslas un radošo industriju profesiju kartes pilnveide (nepārtraukti līdz 2027. gadam).

2.3. Izstrādāt un aprobēt mūsdienīgu mācību prakses modeli izglītības iestāžu sadarbībā ar darba tirgu un iesaistītajām publiskās pārvaldes institūcijām.

- Prakšu vietu kartēšana, datu apkopošana un vizualizēšana.

- Prakšu vietu kartēšana, datu apkopošana un vizualizēšana (līdz 2025. gada beigām).
- Tāda mācību prakses modeļa izstrāde un ieviešana, kas nodrošina visu iesaistīto pušu ieguvumus.
  - Prakšu modeļa pilnveide (nepārtraukti līdz 2025. gadam).

2.4. Attīstīt dizaina izglītības tehnoloģisko bāzi, sadarbojoties izglītības iestādēm un nozares uzņēmumiem, lai nodrošinātu jaunāko tehnoloģiju apguvi.

2.5. Veicināt zināšanu un inovāciju, tai skaitā netehnoloģisko inovāciju pārnesi tautsaimniecībā.

3. Mūžizglītība nākotnes vajadzībām

3.1. Veidot elastīgu un individualizētu mūžizglītības piedāvājumu dizaina profesionāļiem un mācībspēkiem. Veicināt dizaina profesionāļu kvalifikācijas celšanu, jaunu tehniski radošo prasmju apgušanu, pārkvalificēšanos un mūžizglītību.

- Izglītošanās iespēju nodrošināšana dizaina jomas profesionāļiem, palielinot kursu piedāvājumu augstskolās, profesionālās izglītības kompetences centros, profesionālo organizāciju un citu institūciju organizētos neformālos mūžizglītības pasākumos.
  - Aktuālu prasmju apguve pieaugušajiem, mūžizglītības iespēju nodrošināšana modulāro izglītības programmu ietvaros (nepārtraukti līdz 2027. gadam).

3.2. Veidot daudzpusīgu mūžizglītības piedāvājumu dizaina jomā citu nozaru profesionāļiem un dažādām sabiedrības grupām.

- Izglītošanās iespēju nodrošināšana citu nozaru profesionāļiem.

3.3. Apkopot informāciju par mūžizglītības pakalpojumiem un citām iespējām, tostarp kartēt materiāltehnisko resursu pieejamību.

- Izveidot vienotu informatīvu platformu par profesionālās izglītības un mūžizglītības iespējām dizaina jomā.

3.4. Pilnveidot mūžizglītības atbalsta rīkus darba devējiem un darbiniekiem, veicinot dinamisku jaunu zināšanu pārnesi.

- Individualizēts atbalsts darba devējiem un darbiniekiem, lai radītu iespējas karjeras laikā pielāgot un atjaunināt savas prasmes, t.sk. iegūt augstāko izglītību, apgūt jaunas tehnoloģijas un attīstīt digitālās prasmes.

4. Dizaina komponente pētniecībā un inovācijās

4.1. Attīstīt lietīšķo pētniecību un eksperimentālo izstrādi, lai sekmētu būtisku vērtības pieaugumu ar jau esošajiem resursiem, zināšanām, izejvielām, iestrādēm, īpaši jauno tehnoloģiju un viedās specializācijas jomās.

- Pētāmo problēmu identificēšana, fokusēta pētniecība nozares vajadzību apzināšanai un attīstībai, izglītības piedāvājuma salāgošanai ar darba tirgus vajadzībām.
- Izglītības iestāžu un zinātniski pētniecības institūciju resursu un infrastruktūras attīstīšana, veicinot iespējas resursu koplietošanai gan katras institūcijas ietvaros, gan starpinstitucionāli.

4.2. Nodrošināt un attīstīt resursus un infrastruktūru, kas sekmē inovatīvu produktu radīšanu. Veicināt sadarbību un partnerības, tīklošanos, dalību starptautiskos un starpdisciplināros projektos dizaina inovāciju jomā.

- Augstskolu kā inovāciju centru attīstīšana.
- Sadarbības veidošana starp augstskolām, pētniecības institūcijām un dizaina nozari ar mērķi radīt inovācijas.
- Atbalsta instrumentu un programmu ieviešana uzņēmējdarbības spēju veicināšanā, agrīnu biznesa ideju, t.sk. zinātņietilpīgu ideju īstenošanā.

4.3. Attīstīt dizaina pētniecību, nodrošinot jaunu dizaina zināšanu, tai skaitā dizaina procesu un metožu izstrādi, aprobāciju, izmantojumu un pārnesi.

Rīcības virzienu īstenošanā iesaistītās puses

- Kultūras ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija un to padomības iestādes.
  - Valsts izglītības attīstības aģentūra.
  - Kultūrizglītības padome.
  - Pētniecības institūcijas.
  - Izglītības iestādes.
  - Neformālās izglītības iniciatīvas.
  - Dizaina nozares organizācijas – LDS, LDC, FOLD, SEGD *Riga Chapter*, UX/UI *Riga Meetup* kopiena.
  - Dizaina nozares uzņēmumi un profesionāļi.
-

DIZAINS UZŅĒMĒJDARBĪBĀ

---

1. Uzņēmumu konkurētspējas palielināšana

1.1. Dizaina kā stratēģiska rīka lietošana uzņēmumos, lai padarītu produktu, pakalpojumu un procesu plānošanu, izstrādi un ieviešanu efektīvāku un kāpinātu uzņēmumu potenciālu radīt ilgtspējīgus, aprītes ekonomikas, Eiropas Zaļā kursa un Eiropas Komisijas iniciatīvas “Jaunais Eiropas Bauhaus” principiem atbilstošus risinājumus.

- Mazo un vidējo uzņēmumu kapacitātes stiprināšana inovatīvu produktu, pakalpojumu un procesu ieviešanā.
- Atbalsta instrumentu ieviešana un/vai darbības lauka paplašināšana dizaina kā inovācijas ieviešanai uzņēmumā un uzņēmuma snieguma izvērtēšanai dizaina jomā (piemēram, dizaina vaučeru programma, dizaina audita atbalsta rīks).
- Dizaina ietekmes mērīšanas metodoloģijas izstrāde, izmantojot citu valstu pieredzi. Regulāra pētījumu īstenošana un iegūto datu publiska pieejamība dizaina ekonomiskās atdeves pamatošanai.
  - Dānijas Dizaina centra, Apvienotās Karalistes Dizaina padomes vai citu organizāciju izstrādāto dizaina ietekmes mērīšanas metodoloģiju pielāgošana izmantošanai Latvijā (līdz 2025. gada beigām).
- Atbalsta instrumentu ieviešana un/vai darbības lauka paplašināšana uzņēmumu digitālās intensitātes palielināšanai. Digitālās izcilības attīstīšana progresīvu cilvēkcentrētu digitālo tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai.

1.2. Ilgtspējīgu un cilvēkcentrētu izplatīšanas sistēmu izveide. Izmantojot jaunākās tehnoloģiskās iespējas un dizaina metodes, izveidot ilgtspējīgas, lietotājiem ērtas, saprotamas un viegli pieejamas produktu un pakalpojumu iegādes un lietošanas platformas (piemēram, fiziskas tirdzniecības vietas, e-komercijas, koplietošanas, nomas u.c. platformas), kas veicina uzņēmumu konkurētspēju.

- Komersantu kompetences stiprināšana par digitālo tehnoloģiju un cilvēkcentrētu risinājumu nozīmību veiksmīgai produktu un pakalpojumu izplatīšanas sistēmas darbībai.

- Atbalsts produktu un pakalpojumu izplatīšanas sistēmu modernizēšanai (digitalizācijai, AI u.c.).
- Ilgtspējas principu ieviešana produktu un pakalpojumu izplatīšanas sistēmā ekoloģiskās pēdas mazināšanai (mazināt pārprodukciju, nomāt un koplietot, nevis pirkt, izlietotā iepakojuma nodošanas sistēma u.c.)

1.3. Cilvēkkapitāla attīstība. Palielināt starpdisciplināritāti dizaina izglītībā un celt dizaineru kvalifikāciju, lai tie spētu risināt dažādu nozaru kompleksas problēmas. Izglītot komersantus par to, kā dizains pievieno vērtību uzņēmējdarbībai un kā to integrēt uzņēmuma procesos.

- Pilnveidot dizaina izglītības saturu visos izglītības līmeņos un dizaina jomās profesionālajā un akadēmiskajā izglītībā, piedāvājot specializācijas, kas atbilst darba tirgus prasībām.
- Mūžizglītības programmu ieviešana un pilnveidošana dažādās dizaina jomās.
- Sekmēt starpdisciplināru komandu veidošanu ar dizainu kā pamatkompetenci inovatīvos uzņēmējdarbības projektos, tostarp augsto tehnoloģiju nozarēs.
- Vidējās profesionālās un augstākās izglītības programmās iestrādāt praksē balstītus moduļus starpdisciplināru studentu komandu darbam pie jaunām idejām, attīstot tās līdz prototipa stadijai, sasaistot tos ar ideju komercializācijas atbalsta rīkiem.
- Veidot profesionālās pilnveides kursus komersantiem (dažādām amatu kategorijām) par dizainu kā stratēģisku rīku konkurētspējas paaugstināšanai un dizaina procesu integrēšanu uzņēmumā.
- Individualizēts atbalsts darba devējiem un darbiniekiem, lai radītu iespējas karjeras laikā pielāgot un atjaunināt savas prasmes, t.sk. iegūt augstāko izglītību, apgūt jaunas tehnoloģijas un attīstīt digitālās prasmes.

1.4. Mērķtiecīgi izmantot dizainu uzņēmumu tēla veidošanai, mārketinga un komunikācijas īstenošanai, tirgus pozīcijas nostiprināšanai. Veidot vienotu valsts tēlu un integrēt to Latvijas starptautiskajā pozicionējumā, atspoguļojot arī Latvijas dizaina vērtības.

- Stimulēt stratēģiskā un komunikācijas dizaina lietošanu uzņēmuma zīmola pozicionējuma un mārketinga komunikācijas īstenošanā.
- Latvijas dizainam piemītošo būtiskāko īpašību izmantošana vienota valsts tēla stratēģijas izveidē.
- Vienota Latvijas valsts tēla stratēģijas konsekventa izmantošana valsts starptautiskajā pozicionējumā neatkarīgi no popularizējamās jomas vai aktivitāti iniciējošās institūcijas gan attiecībā uz fizisku pārstāvību (piemēram, izstādēs, tirdzniecības misijās), gan digitālu pārstāvību (medijos, pārdošanas platformās).
- Izstrādāt un izmantot iekštelpu un ārtelpu dizaina vadlīnijas Latvijas pārstāvības iestādēm un organizācijām ārvalstīs (vēstniecībās, konsulātos, LIAA pārstāvniecībās u.c.), uzskatāmi demonstrējot Latvijas dizaina vērtības un labāko dizaineru sniegumu.

1.5. Internacionalizācija. Veicināt starptautisku kopradi un Latvijas dizaina klātbūtni globālās vērtību ķēdēs.

- Stiprināt Latvijas dizaina klātbūtni starptautiskajā dizaina arēnā līdztekus Eiropas dizaina lielvalstīm, piedaloties būtiskākajos globālajos notikumos (izstādēs, biennālēs, forumos, mesēs u.c.)
- Veicināt izcilu Latvijas dizaina darbu pieteikšanu starptautiskos konkursos – gan Latvijas dizaina popularizēšanai, gan vietējā snieguma novērtēšanai starptautiskā kontekstā.
- Atbalsts uzņēmumu, kuri rada sava zīmola produktus, pakalpojumus un procesus ar dizaina vērtību, popularizēšanai mērķa tirgus būtiskākajos medijos, katalogos un pārdošanas platformās.
- Radīt plašākas iespējas ārvalstu profesionāļiem iesaistīties Latvijas izaicinājumu risināšanā sadarbībā ar vietējām dizaina profesionāļu komandām (piemēram, valsts un pašvaldību rīkotos dizaina konkursos), tādējādi iegūstot plašāku skatījumu uz Latvijas izaicinājumiem un veicinot Latvijas dizaina komandu konkurētspēju ārējos tirgos.

1.6. Dizaineriem par darbu jāsaņem godīga atbildība, un dizaina risinājumu izstrādei jāatvēr atbilstošs laiks.

2. Cilvēkcentrētu un inovatīvu produktu un pakalpojumu radīšana

2.1. Iedzīvināt inovāciju un jaunrades kultūru ar dizainu kā to neatņemamu sastāvdaļu, izmantojot aprītes ekonomikas, Eiropas Zaļā kursa un Eiropas Komisijas iniciatīvas “Jaunais Eiropas Bauhaus” principus. Īpašu uzmanību pievērst uzņēmējdarbību un inovāciju veicināšanai reģionos.

- Atvērtas dizaina inovāciju prakses ieviešana un īstenošana. Izglītības, zinātnes un pētniecības iestādēm jāveido un jāuztur atvērtas platformas, ar kuru palīdzību zināšanas un atklājumi dizainā kļūtu pieejami Latvijas uzņēmumiem un indivīdiem.
- Veidot kompetences centrus, kuri atbild par komersantu konkurētspējas paaugstināšanu, pētniecības un tautsaimniecības sektoru sadarbības veicināšanu, zināšanu pārnesi, jaunu produktu un tehnoloģiju attīstību.
- Profesionālās izglītības kompetenču centru (PIKC) darbības pilnveide, lai to dizaina kompetences un tehniskie resursi būtu brīvi pieejami ikvienam, it īpaši reģionos.
- Padarīt valsts digitālo infrastruktūru pieejamu uzņēmējdarbības digitalizācijai un inovācijām (piemēram, pakalpojumu platformas atvēršana komercietojumu izvietojšanai un attīstībai, nacionālo mašintulkošanas un digitālo asistentu platformu komerciāla izmantošana, ģeotelpisko datu pieejamība u.c.).
- Izveidot koprades platformu, kurā satikties idejām, domubiedriem, tehnoloģiskām iespējām, biznesa stratēģijām, dizaina metodēm un lietotāju vajadzībām atbilstoši Eiropas Komisijas iniciatīvas “Jaunais Eiropas Bauhaus” principiem.
- Publisko iepirkumu procedūras pilnveidošana, vērtēšanas kritērijos iekļaujot tādus aspektus kā ilgtspēja, intelektuālais īpašums, pieejamība, sociālā iekļaušana, pievilcība u.c.

2.2. Dizainēt cilvēkcentrētus produktus, pakalpojumus un procesus, tādējādi uzlabojot lietotāju vajadzību apmierināšanu un veicinot uzņēmumu konkurētspēju.

- Veicināt dizaina (piemēram, UX, UI, XD, pakalpojumu dizaina) izmantošanu uzņēmumu konkurētspējas veicināšanas centros – kompetences centros un biznesa inkubatoros, dažādās platformās, projektos un citās iniciatīvās.
- Cilvēkcentrēta dizaina kompetenču attīstīšana uzņēmumos – izglītojoši pasākumi komersantiem.
- Lietotāju iesaiste jaunu produktu, pakalpojumu un procesu izstrādē, it īpaši publiskā sektora pasūtījumos.
- Digitālas Latvijas dizaineru un dizaina uzņēmumu datu bāzes izveide un uzturēšana. Datu bāze dotu iespēju iegūt vispārēju informāciju par Latvijas dizaineriem, kā arī nodrošinātu meklēšanas rīku kāda konkrēta darba izpildei vai sadarbības veidošanai.
  - Datu bāzes ar meklēšanas rīku "Atrast dizaineru" izveide (līdz 2022. gada beigām), uzturēšana un satura pilnveidošana (nepārtraukti līdz 2027. gadam). Latvijas Dizaina centrs 2021. gadā ir uzsācis datu bāzes izveidi.

2.3. Kāpināt inovatīvu un augstas dizaina vērtības produktu ieviešanas efektivitāti.

- Inovācijām pakārtotas jaunrades kultūras ieviešana ar dizainu kā inovācijas sastāvdaļu.
- Jāievieš jauni atbalsta instrumenti vai jāpaplašina esošie noteikta veida jaunu produktu un pakalpojumu izstrādes stimulēšanai, dizaina inovāciju ieviešanai.

3. Pāreja uz aprites un ekoefektīvu ekonomiku

3.1. Izmantot dizainu kā stratēģisku rīku ekoefektīvu biznesa modeļu izstrādei uzņēmumos.

- Atbalsta instrumentu izveide ekoefektīvu biznesa modeļu izstrādes veicināšanai uzņēmumos.

- Dizaineru kvalifikācijas celšana par aprites dizainu un aprites ekonomikas modeļiem, lai tie spētu risināt dažādu nozaru kompleksas problēmas.

3.2. Dizainēt aprites ekonomikas prasībām atbilstošus produktus, pakalpojumus un procesus, nodrošinot to ilglietojamību, pārstrādājamību un labojamību. Veidot noslēgtus materiālu ciklus, palēnināt un ierobežot materiālu plūsmu, samazināt atkritumu daudzumu.

- Ekodizaina ideju attīstība ražošanā un produktu izstrādē, izglītībā un inovācijās saistībā arī ar produktu attīstības politikas pilnveidošanu.
- Koprades sistēmas izveide aprites ekonomikas principiem atbilstošu produktu, pakalpojumu un procesu ieviešanai, izmantojot dizainu kā vienu no pamatkompetencēm.
- Financejuma nodrošināšana pētniecībai un inovācijām – jaunu materiālu un tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai.

3.3. Pārveidot produktu, pakalpojumu un procesu vērtības ķēdes resursu produktivitātes uzlabošanai visās tautsaimniecības nozarēs. Ieviest ilgtspējīgus ražošanas un izplatīšanas modeļus.

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātā Rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam īstenošana.
- Digitālo tehnoloģiju izmantošana resursu plūsmu apzināšanai un aprites ekonomikas veicināšanai.
- Atbalsta instrumentu izveide slēgtu materiālu ciklu un labāko pieejamo tehnoloģiju ieviešanai ražošanā un pakalpojumu sniegšanā, jaunākās paaudzes pārstrādes tehnoloģiju attīstīšanai.
- Atbalsts ilgtspējīgu produktu izstrādei un pārstrādei resursietilpīgās nozarēs: tekstilrūpniecībā, būvniecībā, elektronikā u.c.
- Industriālās simbiozes attīstība un resursu atkārtota izmantošana.
- Publisko iepirkumu procedūras pilnveidošana, vērtēšanas kritērijos iekļaujot ilgtspējas un aprites ekonomikas aspektus.

3.4. Informēt un izglītēt sabiedrību un dizaina profesionāļus par ilgtspējīgu dizainu, resursiem un dzīvesstilu, kas nenodara kaitējumu dabai. Ar dizaina metodēm rosināt sabiedrības paradumu maiņu.

- Dizaina profesionāļu izglītošana par aprites ekonomiku un ilgtspējīgu dizainu – informatīvu un izglītojošu pasākumu un konsultatīvu pakalpojumu attīstība.
- Aprites ekonomikas popularizēšana sabiedrībā un paradumu maiņas rosināšana, izmantojot dizaina metodes.
- Publiskajam sektoram jārāda priekšzīme ilgtspējīgu risinājumu un aprites ekonomikas principu ieviešanā.
- Aprites dizaina labāko risinājumu izcelšana nacionālas nozīmes dizaina konkursā – Latvijas Dizaina gada balvā.

Rīcības virzienu īstenošanā iesaistītās puses

- Kultūras ministrija, Ekonomikas ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Finanšu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Labklājības ministrija un to padomības iestādes.
  - Valsts kanceleja.
  - Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra.
  - Tirdzniecības un rūpniecības kamera, nozaru un reģionālās uzņēmēju asociācijas.
  - Pašvaldības un to padomības iestādes.
  - Izglītības iestādes, kompetences centri.
  - Sabiedriskie un privātie mediji.
  - Dizaina nozares profesionāļi.
-

DIZAINS VIDĒ

---

1. Veicināt aprīfga dizaina attīstību, izmantojot tā potenciālu inovāciju un jaunrades stimulēšanā

1.1. Veicināt aprīfga dizaina attīstību, izmantojot tā potenciālu inovāciju un jaunrades stimulēšanā.

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātā Rīcības plāna pārejai uz aprītes ekonomiku 2020.–2027. gadam īstenošana.
- Produktu pārvēršana pakalpojumos, dalīšanās servisos (kopstrādes telpas, koplietošanas transportlīdzekļi, kopienu skapji utml.).

1.2. Ievērojami samazināt radīto atkritumu daudzumu, uzlabojot ražošanas, piegādes un patēriņa ķēdes, stimulējot resursu pārstrādi un atkārtotu izmantošanu.

- Veicināt likumdošanas izmaiņas, padarot noteiktas prasības produktiem un to izejvielām obligātas/iespējamās.

1.3. Veicināt ilgtspējīgu, pārstrādātu un pārstrādājamu vietējo materiālu izmantošanu dizainā, arhitektūrā, ražošanā un būvniecībā.

- Noslēgtu materiālu ciklu veidošana – vides, produktu un to iepakojuma dizainā izmantot otrreizēji pārstrādātas, pārstrādājamas vai bioloģiski sabrūkošas izejvielas.
- Materiālu plūsmas palēnināšana un produktu dzīves cikla pagarināšana – izstrādāt produktus, kas kalpo ilgāk, ir salabojami un nezaudē aktualitāti.
- Materiālu plūsmas ierobežošana – efektīvāka izejvielu un blakusproduktu izmantošana, pateicoties jaunu ražošanas tehnoloģiju attīstībai.

1.4. Veicināt ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu, uzturēšanu un atjaunošanos.

1.5. Informēt un izglītēt sabiedrību un dizaina profesionāļus par ilgtspējīgu dizainu, resursiem un dzīvesstilu, kas nenodara kaitējumu dabai. Ar dizaina metodēm rosināt sabiedrības paradumu maiņu.

- Popularizēt aprites ekonomikas priekšrocības un rosināt patērētāju uzvedības maiņu, izmantojot dizaina metodes.
- Publiskajam sektoram jārāda priekšzīme ilgtspējīgu risinājumu ieviešanā.
- Dizaina profesionāļu izglītošana par ilgtspējīgu un aprītīgu dizainu un aprites ekonomiku – informatīvu un izglītojošu pasākumu un konsultatīvu pakalpojumu attīstība.

2. Ilgtspējīga un pieejama pilsētvide

2.1. Iekļaujoša publiskā telpa

2.1.1. Veidot universāli pieejamas, drošas, iekļaujošas, kvalitatīvas, cilvēku veselībai labvēlīgas publiskās iekštelpas un ārtelpas, īpašu uzmanību pievēršot sieviešu, bērnu, senioru un cilvēku ar invaliditāti vajadzībām.

- Projektēt kvalitatīvas iekštelpas un ārtelpas, izmantojot ilgtspējīgus materiālus un tehnoloģijas.
- Uzlabot esošo publisko telpu pieejamību un lietojamību, izmantojot universālā dizaina principus.
- Sabiedrības vajadzībām atbilstoša, ilgtspējīga pilsētvides dizaina izstrādei apkopot un izmantot uzticamus datus.

2.1.2. Veidot tādu pilsētvides dizainu, kas spēj pielāgoties klimata pārmaiņām, ir izturīgs pret dabas un cilvēka izraisītām katastrofām.

- Pašvaldību līmenī izstrādāt stratēģijas pilsētvides adaptācijai klimata pārmaiņām.

2.1.3. Attīstīt pilsētu zaļo un zilo tīklojumu un pieejamību tam, lai uzlabotu pilsētvides klimatu, bioloģisko daudzveidību, iedzīvotāju veselību un labbūtnību.

2.1.4. Veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu pilsētvides attīstību ar pilnvērtīgām kopienu līdzdalības iespējām.

- Izstrādāt un pilnveidot rīkus, procesus un platformas efektīvai sabiedrības iesaistei, līdzdalībai un kopradei. Pilsoniskai līdzdalībai jābūt ikvienam pieejamai, saprotamai un iekļaujošai.
- Palīdzēt publiskajai pārvaldei izvēlēties katram gadījumam piemērotāko sabiedrības iesaistes metodi (aptaujas, intervijas, darba grupas, hakatoni, balsošana, koprades darbnīcas, mediju iesaiste u.c.).
- Palīdzēt iedzīvotājiem izvēlēties katram gadījumam piemērotāko pilsoniskās līdzdalības metodi (sabiedriskā apspriešana, parakstu vākšana, piketi, koprades darbnīcas, hakatoni, mediju iesaiste, *flešmobi*, *popapi* u.c.)

2.1.5. Īstenot un popularizēt Davosas deklarācijas, Eiropas Komisijas iniciatīvas “Jaunais Eiropas *Bauhaus*” un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem atbilstošu pilsētvides veidošanu.

- Būtiski jāpaaugstina pašvaldību dizaina kapacitāte, veidojot pilsētas galveno dizaineru, arhitektu un ainavu arhitektu amatus, lai kompetenti pārstāvētu sabiedrības intereses un vides ilgtspējas prasības publiskos dizaina pasūtījumos (konkursu un plenēru norisē, projektēšanas uzdevumu un iepirkumu nolikumu izstrādē u.c.) un uzraudzītu to īstenošanu.
- Pašvaldību līmenī izstrādāt pilsētvides dizaina, arhitektūras un ainavu arhitektūras vadlīnijas, lai veicinātu harmonisku un ilgtspējīgu vides attīstību ar jēgpilnām iedzīvotāju līdzdalības iespējām visā Latvijas teritorijā.

2.2. Mājoklis ikvienam

2.2.1. Veidot daudzfunkcionālu, kompaktu un policentrisku pilsētvidi ar mājokļiem kā ilgtspējas pamatu. Mājokļu tuvumā ir jābūt ērti pieejamam sabiedriskajam transportam, darba un mācību vietām, veselības aprūpes un kultūras iestādēm, iepirkšanās un sadzīves pakalpojumu vietām, kā arī atpūtas un dabas teritorijām.

- Izstrādāt mūsdienīgu laba mājokļa standartu, kurā iekļautas prasības attiecībā uz pieejamību, telpu izmēriem, apgaismojumu, ārtelpām, mēbelēm un aprīkojumu, veselīgu un ilgtspējīgu materiālu izmantojumu.
- Skaidrot un popularizēt laba dizaina lomu mājokļos un dzīvojamā vidē, uzsverot sociālās, ekonomiskās un ekoloģiskās ilgtspējas aspektus.
- Projektēt pieejamus un iekļaujošus mājokļus un dzīvojamo vidi, īpašu uzmanību pievēršot mazaizsargātu sabiedrības grupu vajadzībām (senioriem, personām ar garīgās attīstības traucējumiem, bezpajumtniekiem u.c.)

2.2.2. Veicināt esošo dzīvojamo ēku kompleksu renovāciju, lai radikāli samazinātu enerģijas patēriņu

2.3. Ilgtspējīga mobilitāte

2.3.1 Veidot daudzfunkcionālu, kompaktu un policentrisku pilsētvidi ar mājokļiem kā ilgtspējas pamatu. Mājokļu tuvumā ir jābūt ērti pieejamam sabiedriskajam transportam, darba un mācību vietām, veselības aprūpes un kultūras iestādēm, iepirkšanās un sadzīves pakalpojumu vietām, kā arī atpūtas un dabas teritorijām.

- Projektēt ielas un ceļus tā, lai tie būtu piemēroti ne tikai automašīnu kustībai, bet arī drošai un ērtai sabiedriskā transporta, mikrotransportlīdzekļu, divriteņu un gājēju satiksmei.
- Attīstīt sabiedriskā transporta, mikromobilitātes un transportlīdzekļu koplietošanas sistēmas. Pārdomāti un sistemātiski veidot tām nepieciešamo infrastruktūru (pieturvietas, stāvvietas, uzlādes punkti u.c.).

- Popularizēt ilgtspējīgas mobilitātes priekšrocības un rosināt sabiedrības paradumu maiņu, tā samazinot neilgtspējīgu transportlīdzekļu izmantošanu un veicinot veselīgāku dzīvesveidu.
- 2.3.2 Uzlabot iespējas droši orientēties un pārvietoties pilsētvidē, izmantojot kvalitatīvu navigācijas un informācijas dizainu.**
- Projektēt un ieviest pilsētvidē (starptautiskā un sabiedriskā transporta mezglos un pieturvietās, tūrisma objektos u.c.) skaidri uztveramas un stilistiski vienotas navigācijas un informācijas sistēmas, tajā skaitā tādas, kas piemērotas cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.
- 2.3.3 Uzlabot datu vākšanu, to publisko pieejamību un izmantošanu satiksmes infrastruktūras un publiskās ārtelpas projektēšanā.**

3. Daudzveidīga ainava

3.1. Veidot ērtu dzīvi ārpus telpām un brīvā dabā visos gada un diennakts ritmos, veicināt cieņpilnu cilvēku kontaktu ar dabu.

- Veidot ilgtspējīgu publisko infrastruktūru, kas iekļaujas ainavā un nodrošina vizuālu un fizisku pieejamību tai.

3.2. Plānojot ainavas, veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos un atjaunošanos, apdraudētu dzīvotņu aizsardzību.

- Veidot digitālas platformas ar publiski pieejamām dabas vērtībām un lietotāju iesaistes iespējām, lai veicinātu sabiedrības izpratni par dabu kā ilgtspējīgas attīstības resursu.

3.3. Pilsētu un piepilsētu ārtelpu tīklojumam jābūt augstas kvalitātes, daudzveidīgam un piemērotam katras vietas dabīgajiem apstākļiem. Jāveido ērtas, drošas, veselībai labvēlīgas, pievilcīgas, iedvesmojošas pilsētas ārtelpas.

- Satiksmes infrastruktūru un tehnoloģiskas inovācijas projektēt apkārtējā ainavā iederīgi, ņemot vērā vides veidošanas tradīcijas un izmantojot katrai vietai raksturīgos materiālus un augus.

Rīcības virzienu īstenošanā iesaistītās puses

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Ekonomikas ministrija, Satiksmes ministrija, Zemkopības ministrija, Kultūras ministrija
- Nacionālā arhitektūras padome, Latvijas Dizaina padome
- Pašvaldības un to padomības iestādes, piemēram, Rīgas pilsētas arhitekta dienests
- Plānošanas reģionu institūcijas
- Latvijas Ainavu arhitektu asociācija, Latvijas Arhitektu savienība, Latvijas Dizaineru savienība, Latvijas Dizaina centrs, SEGD *Riga Chapter*, Ekodizaina kompetences centrs
- Latvijas Vides aizsardzības fonds, Latvijas Dabas fonds
- NVO – “Zaļā brīvība”, Zero Waste, “Latvijas Zaļais punkts” un citas
- Apkaimju organizācijas
- Nekustamā īpašuma attīstītāji, zemju īpašnieki
- Bankas, ALTUM
- Pilsētplānošanas, arhitektūras, ainavu arhitektūras, dizaina, ceļu projektēšanas, inženierijas profesionāļi

DIZAINS DIZAINERIEM

---

1. Zinoša, stipra un saliedēta dizaina kopiena

1.1. Veicināt dizaina profesionāļu kvalifikācijas celšanu, jaunu tehniski radošo prasmju apgūšanu, pārkvalificēšanos un mūžizglītību. Veidot elastīgu un individualizētu mūžizglītības piedāvājumu dizaina profesionāļiem un mācībspēkiem.

- Izglītošanās iespēju nodrošināšana dizaina jomas profesionāļiem, palielinot kursu piedāvājumu augstskolās, profesionālās izglītības kompetences centros, profesionālo organizāciju un citu institūciju organizētos neformālos mūžizglītības pasākumos, balstoties nozares aktuālajās vajadzībās.

1.2. Veidot dizainera profesijas reputāciju un stiprināt dizaineru profesionālo autoritāti. Veicināt dizaina kritikas attīstību, stimulējot medijus atspoguļot dizaina procesus sabiedrībai saistošos un saprotamos veidos.

- Nacionālas nozīmes apbalvojuma – Latvijas Dizaina gada balvas pilnveide un attīstība ilgtermiņā.
  - Ikgadēja Latvijas Dizaina gada balvas konkursa norise ar Kultūras ministrijas finansiālu atbalstu (nepārtraukti līdz 2027. gadam).
- Atbalsts nozīmīgu dizaina nozares pasākumu rīkošanai, dizaina aktualitātes atspoguļojošiem medijiem.
  - VKKF regulāro projektu konkursu un mērķprogrammu “Valstiski nozīmīgi kultūras pasākumi” un “Kultūras nozares dokumentēšana” ikgadēja īstenošana (nepārtraukti līdz 2027. gadam).
- Dizaina nozares tiesiskās aizsardzības pilnveide (autortiesību, patentu, iepirkumu u.c. jautājumi).

1.3. Stiprināt dizaina nozares profesionālās radošās organizācijas un nevalstiskās organizācijas.

- Finansiāls un politisks atbalsts dizaina nozares organizācijām un to īstenotajiem projektiem.
  - Kultūras ministrijas īstenoto valsts funkciju deleģēšana dizaina jomā – finansējuma nodrošināšana Latvijas Dizaina centram, radošo industriju komunikācijas platformai FOLD u.c. iniciatīvām (nepārtraukti līdz 2027. gadam).
  - VKKF mērķprogrammas “Profesionālu nevaldības organizāciju atbalsts” ikgadēja īstenošana (nepārtraukti līdz 2027. gadam).

1.4. Stiprināt Latvijas dizaina kopienu, veicināt savstarpēju cieņu un sadarbību tās dalībnieku vidū.

- Dizainera ētikas un profesionālās rīcības kodeksa aktualizēšana un pilnveide.
  - Latvijas Dizaineru savienības, *SEGD Riga Chapter* izmantoto un citu starptautisku dizainera ētikas vadlīniju pielāgošana Latvijas dizaina nozarei un apstiprināšana nozares organizācijās (līdz 2025. gada beigām).

1.5. Veicināt un atbalstīt dizaina eksperimentus un jaunradi sabiedrības labbūtnības un vides ilgtspējas veicināšanai.

- Dizaina konkursu rīkošana labāko risinājumu un izpildītāju atrašanai publiskā sektora pasūtījumiem.
- Publisko iepirkumu procedūras pilnveidošana, vērtēšanas kritērijos iekļaujot tādus aspektus kā ilgtspēja, intelektuālais īpašums, pieejamība, sociālā iekļaušana, estētiskā pievilcība u.c.

2. Attīstīta dizaina pētniecība

2.1. Īstenot sistemātisku dizaina nozares kartēšanu, datu apkopošanu, analīzi un vizualizēšanu, aktuālo tendenču un izaicinājumu apzināšanu.

- Dizaina nozares uzņēmēju, nevalstisko organizāciju, Centrālās Statistikas pārvaldes, Valsts ieņēmumu dienesta u.c. institūciju sadarbība datu pieejamības nodrošināšanā un apkopošanā.
- Dizaina ietekmes mērīšanas metodoloģijas izstrāde, izmantojot citu valstu pieredzi. Regulāra pētījumu īstenošana un iegūto datu publiska pieejamība dizaina ekonomiskās atdeves pamatošanai.
  - Dānijas Dizaina centra, Apvienotās Karalistes Dizaina padomes vai citu organizāciju izstrādāto dizaina ietekmes mērīšanas metodoloģiju pielāgošana izmantošanai Latvijā (līdz 2025. gada beigām).

2.2. Īstenot sistemātisku dizaina vēstures pētniecību, kā arī mūsdienu dizaina procesu un artefaktu dokumentēšanu.

- Veicināt dizaina vēstures un mūsdienu procesu pētniecību augstskolās, pētniecības institūtos, profesionālās izglītības kompetences centros, muzejos u.c. institūcijās.
  - Apkopot informāciju par jau veiktajiem pētījumiem dizaina jomā augstskolās, pētniecības institūcijās, muzejos u.c. institūcijās (līdz 2023. gada beigām).
- Dizaina terminu skaidrošana, atveide un popularizēšana latviešu valodā.
  - Dizaina terminu skaidrojošās vārdnīcas izveide latviešu valodā (līdz 2025. gada beigām).

2.3. Veikt sociālās, ekonomiskās un ekoloģiskās labbūtības nākotnes modelēšanu, izmantojot dizaina metodes.

3. Dalība starptautiskajā tīklojumā

3.1. Mērķtiecīgi veidot sadarbību starp Latvijas un citu valstu un starptautiskām dizaina organizācijām.

- Latvijas organizāciju dalība Eiropas Savienības iniciatīvā "Jaunais Eiropas *Bauhaus*", Eiropas dizaina asociāciju apvienībā (BEDA), Pasaules Dizaina organizācijā (WDO), *Cumulus Association*, Pieredzes grafikas dizaina biedrībā (*SEGD Riga Chapter*) u.c. nozīmīgās organizācijās.

3.2. Latvijas dizaineriem regulāri jāpiedalās starptautiski nozīmīgos nozares pasākumos (piemēram, Londonas Dizaina biennālē, Milānas Dizaina mesē, Stokholmas mēbeļu mesē, izstādē *Maison et Objet* Parīzē u.c.)

- Definēt prioritāros starptautiskos pasākumus, kuros regulāri jāpiedalās Latvijas dizaina nozares pārstāvjiem un nodrošināt dalībai nepieciešamo finansiālo atbalstu.
  - Apkopot, izvērtēt un izvirzīt nozīmīgākos starptautiskos dizaina pasākumus, kuros regulāri jānodrošina Latvijas pārstāvju dalība (līdz 2022. gada beigām). Latvijas Dizaina padome 2021. gadā ir uzsākusi starptautisko pasākumu kartēšanu.
- Kultūras ministrijas atbalsts īpaši nozīmīgiem Latvijas dizaina popularizēšanas pasākumiem ārvalstīs (līdz 2027. gadam).

3.3. Veicināt Latvijas dizaina studentu, mācībspēku, pētnieku un jauno profesionāļu dalību starptautiskās apmaiņas un sadarbības programmās (piemēram, *Erasmus*, *Erasmus+* u.c.). Radīt plašākas iespējas ārvalstu profesionāļiem iesaistīties Latvijas dizaina nozares projektos un komandās.

- Iesaistīt Eiropas, it īpaši Baltijas jūras reģiona valstu dizainerus un dizaina organizācijas Latvijā īstenotos projektos.

Rīcības virzienu īstenošanā iesaistītās puses

- Kultūras ministrija.
- Latvijas Dizaina padome.
- Centrālā statistikas pārvalde, Valsts ieņēmumu dienests,
- Izglītības iestādes un neformālās izglītības iniciatīvas.
- Bibliotēkas, muzeji.
- Dizaina nozares organizācijas — LDS, LDC, *SEGD Riga Chapter*, *UX/UI Riga Meetup* kopiena, *Riga TechGirls*.
- Dizaina nozares profesionāļi.